

Sygn. akt III Ca 1991/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Leszek Dąbek

Sędzia SO Danuta Morys - Woźniak (spr.)

Sędzia SR del. Marcin Rak

Protokolant Aleksandra Sado-Stach

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2014 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K. (K.)

przeciwko P. K. (1) (K.) i Z. K. (1)

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt IV RC 296/13

oddala apelację.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Danuta Morys-Woźniak

Sygn. akt III Ca 1991/13

UZASADNIENIE

Powód J. K. domagał się obniżenia alimentów zasądzonych od niego na rzecz małoletnich Z. i P. K. (2) do kwot po 350 zł miesięcznie. Uzasadniając żądanie podniósł, iż w chwili zasądzenia alimentów pracował jako funkcjonariusz państwowy. Jednak w lutym 2012 roku w związku z „wypaleniem” w trudnej służbie i przemęczeniem psychicznym zdecydował się przejść na emeryturę. W związku z tym jego dochody uległy znacznemu obniżeniu i nastąpiło ogólne pogorszenie jego warunków materialno- bytowych.

Małoletni pozwani w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu podnieśli, iż przejście na wcześniejszą emeryturę nie było obowiązkiem powoda, ale przywilejem, z którego skorzystał. Matka powodów od 2011r. nie otrzymała znacznej podwyżki oraz nie podjęła żadnej dodatkowej pracy zarobkowej. 11 lipca 2013r. matka powodów złożyła do Sądu Okręgowego w Gliwicach pozew rozwodowy.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 10 października 2013r. oddalił powództwo J. K. przeciwko małoletnim Z. i P. K. (2) o obniżenie alimentów.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że małoletni pozwani Z. i P. K. (2) pochodzą ze związku małżeńskiego W. K. i J. K., które zostało rozwiązane przez rozwód. Wówczas Sąd zasądził od J. K. na rzecz małoletnich alimenty w kwocie po 400 zł miesięcznie na każdego z nich, łącznie 800 zł miesięcznie. Wyrokiem z dnia 13 października 2011r. w sprawie o sygnaturze IV RC 380/11 Sąd Rejonowy w Gliwicach zasądził od J. K. na rzecz małoletnich Z. i P. K. (2) alimenty w kwocie po 600 zł miesięcznie na każdego z nich, łącznie 1.200 zł miesięcznie poczynając od dnia 1 lipca 2011r., w miejsce alimentów w łącznej kwocie 800 zł miesięcznie zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 16 marca 2009r. w sprawie I RC 1157/08, a w pozostałej części powództwo oddalił.

W dacie wydania opisanego wyżej orzeczenia J. K. liczył 37 lat, zatrudniony był w Areszcie Śledczym w G., gdzie otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 3.170,58 zł netto miesięcznie, było to jego jedyne źródło dochodu. Powód mieszkał z konkubiną i jej 17 – letnim synem, który miał zasądzone alimenty w wysokości 400 zł miesięcznie. Powód spłacał kredyt, którego miesięczna rata wynosiła 500 zł miesięcznie, a którego termin spłaty przypada na 2015 rok. Matka małoletnich powodów W. K. zatrudniona była w Drugim Urzędzie Skarbowym w G. gdzie otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 1.641,43 zł netto miesięcznie. W okresie od kwietnia do czerwca 2011r. podjęła dodatkową pracę jako rachmistrz w ramach spisu powszechnego, z tego tytułu otrzymała wynagrodzenie w wysokości 3.000 zł. Małoletnia Z. K. (2) liczyła 12 lat i uczęszczała do VI klasy szkoły podstawowej, natomiast P. K. (2) liczył lat 7 lat i uczęszczał do II klasy szkoły podstawowej. Dzieci uczęszczały na dodatkowe zajęcia plastyczne oraz wokalne. Matka małoletnich pozwanych oraz powód byli współwłaścicielami mieszkania, w którym zamieszkiwała babcia macierzysta małoletnich dzieci. Pomiędzy rodzicami małoletnich nie doszło do podziału majątku dorobkowego.

Obecnie sytuacja majątkowa, zarobkowa oraz życiowa stron przedstawia się następująco.

Powód J. K. ma 39 lat, z zawodu technik- elektryk. Od lutego 2012r. przeszedł na emeryturę, z tego tytułu pobiera świadczenie emerytalne w wysokości 1.940 zł netto miesięcznie. Przed przejściem na emeryturę powód był pracownikiem służby więziennej, gdzie przepracował 15 lat. Powód podjął decyzję o przejściu na emeryturę, z uwagi na „zmęczenie pracą i wypalenie”, która miała bardzo stresujący charakter. W chwili przejścia na emeryturę powód był starszym oddziałowym. Od 5 kwietnia 2013r. do 21 maja 2013r. powód zatrudniony był w A (...) Spółka Cywilna J. Z., H. W. jako pracownik tymczasowy, z tego tytułu otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 940 zł netto miesięcznie (średni dochód z dwóch miesięcy). Powód szukał innej pracy zarobkowej lecz bez skutku. Wobec zmniejszenia dochodów powód dopuścił się zadłużeń alimentacyjnych i prowadzona była przeciwko niemu egzekucja komornicza. Obecnie zadłużenie alimentacyjne zostało przez powoda spłacone. Powód choruje na nadciśnienie, z tego tytułu na zakup leków miesięcznie przeznacza kwotę w wysokości 30 zł. Od trzech lat zamieszkuje i prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z konkubiną oraz jej 19 – letnim synem, który nadal się uczy i który otrzymuje od swego ojca alimenty w wysokości 400 zł miesięcznie. Konkubina powoda osiąga dochód w wysokości 1.200 zł miesięcznie. Na koszt utrzymania mieszkania składają się następujące opłaty: opłata z tytułu czynszu w wysokości 350 zł miesięcznie, opłata za energię elektryczną w wysokości 370 zł co drugi miesiąc, opłata za telefon w wysokości 39 zł miesięcznie. Małoletni pozwani co drugi weekend w miesiącu przebywają u powoda i wówczas pozostają na jego utrzymaniu. Dodatkowo powód w okresie wakacyjnym spędził z dziećmi 3 tygodnie zabierając ich do dziadków ojczystych, przeznaczając na ten cel 200 zł. Powód w czasie trwania związku małżeńskiego z matką małoletnich pozwanych zaciągnął kredyt w kwocie 20.000 zł, na okres ośmiu lat, a którego miesięczna rata wynosiła 580 zł. W bieżącym roku powód zaciągnął kolejny kredyt w wysokości 16.000 zł, w celu spłaty kredytu poprzedniego oraz spłaty debetu na konacie, który wynosił 2.000 zł, a którego miesięczna rata wynosi 400 zł.

Matka małoletnich pozwanych W. D. ma 40 lat, z zawodu jest zootechnikiem. Od 1 marca 2010r. zatrudniona jest w Drugim Urzędzie Skarbowym w G., z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 2.103,09 zł netto miesięcznie. Dodatkowo otrzymuje kwartalne premie w wysokości 200 – 300 zł. W miesiącu czerwcu 2013r. jej dochód wyniósł 1.696,53 zł netto. We wrześniu 2012r. zawarła ponowny związek małżeński, obecnie toczy się sprawa rozwodowa. Od maja 2013r. matka małoletnich pozwanych wraz z dziećmi nie zamieszkuje ze swoim mężem. Na koszt utrzymania zajmowanego przez nią i dzieci mieszkania składają się następujące opłaty: opłata z tytułu czynszu w wysokości 570 zł miesięcznie, opłata za energię elektryczną w wysokości 186 zł co drugi miesiąc, opłata za gaz w wysokości 45 zł

co drugi miesiąc. Dodatkowo matka małoletnich pozwanych spłaca kredyt, który zaciągnęła w celu zakupu laptopa dla pozwanych w wysokości 1.800 zł, a którego miesięczna rata wynosi 175 zł. Ponadto w 2012r. zaciągnęła kredyt w wysokości 5.000 zł, w celu opłacenia dzieciom wakacji oraz na zakup wyprawek szkolnych dla dzieci, a którego miesięczna rata wynosi 370. Poza tym w sierpniu 2013r. matka pozwanych zakupiła dwa lokale mieszkalne dla dzieci, które wymagają generalnego remontu. Na ten cel zaciągnęła kolejny kredyt na kwotę 65.000 zł, którego miesięczna rata wynosi 770 zł a który spłaca przyjaciel matki pozwanych. Matka małoletnich w sierpniu 2013r. była z dziećmi w K. nad jeziorem, przeznaczając na ten cel kwotę w wysokości 1.200 zł. Małoletnia pozwana Z. K. (1) ma 14 lat, a małoletni P. K. (2) 9 lat. Dzieci są ogólnie zdrowe. Małoletnia uczęszczała na dodatkowe zajęcia taneczne, z których musiała zrezygnować z powodów finansowych. Małoletni syn stron chodził na basen, z których to zajęć również musiał zrezygnować z powodów finansowych. W ocenie matki małoletnich pozwanych miesięczny koszt utrzymania każdego z dzieci opiewa na kwotę 1.300 zł.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał, iż zmiana obowiązku alimentacyjnego, którego zakres reguluje art. 133 § 1 k.r.o. w związku z art. 135 k.r.o., zależy od spełnienia przesłanek określonych w art. 138 k.r.o. Mając to na względzie Sąd doszedł do wniosku, iż brak podstaw do obniżenia alimentów do wskazanej w pozwie kwoty po 350 zł miesięcznie, na każdego z pozwanych. Małoletni mają 14 i 9 lat, a więc koszty ich utrzymania są znaczne i podlegają zwiększeniu o koszty związane z edukacją i zorganizowaniem odpowiedniego do wieku wypoczynku. Małoletni pozwani nadal pozostają pod pieczęcią matki, która realizuje swój obowiązek alimentacyjny głównie poprzez osobiste starania o wychowanie i utrzymanie dzieci. Obecnie osiąga dochód w wysokości 2.103,09 zł netto miesięcznie stanowiący jej jedyne źródło dochodu. Sąd zwrócił uwagę, że powód nie uczestniczy na co dzień w wychowaniu małoletnich pozwanych, widuje się z nimi dwa razy w miesiącu, a zatem powinien w większym stopniu niż matka przejąć na siebie ciężar zaspokojenia materialnych potrzeb małoletnich. Powód od lutego 2012 roku pobiera świadczenie emerytalne (1.900 zł). Sąd uznał, że powód podejmując przemyślną decyzję o przejściu na emeryturę w wieku 38 lat musiał mieć pełną świadomość, iż jego dochód ulegnie zmniejszeniu oraz musiał mieć świadomość związaną z tym faktem potrzebą podjęcia dodatkowej pracy w celu zabezpieczenia potrzeb małoletnich dzieci. Powód jest młodym, zdrowym mężczyzną, nie obciążonym koniecznością opieki nad małoletnimi dziećmi, niemniej nie wykazał, iż czyni jakiegokolwiek starania zmierzające do uzyskania jakiegokolwiek pracy zarobkowej, jak również nie wykazał, iż jego stan zdrowia mu na to nie pozwala. W ocenie Sądu nie ma przeszkód aby powód podjął dorywczą pracę zarobkową i uzyskiwał w większym niż dotychczas wymiarze środki na utrzymanie dzieci, które pozwoliłyby mu na zabezpieczenie usprawiedliwionych potrzeb małoletnich pozwanych. Tym samym, powoływanie się przez powoda na okoliczność, iż ma do spłaty kredyty jest bezzasadne, gdyż osoba decydująca się na zaciągnięcie takich zobowiązań, powinna przede wszystkim przy podjęciu takiej decyzji oraz przy planowaniu swoich późniejszych wydatków uwzględnić konieczność realizacji swojego zobowiązania wobec wierzyciela, przy tym obowiązek spłaty kredytu jest konsekwencją wcześniejszego wzbogacenia kredytobiorcy o uzyskaną w ramach kredytu kwotę. Nadto powód mając obowiązki alimentacyjne wobec dzieci powinien zachować większą rozwagę przy zaciąganiu kredytu jak i jego wydatkowaniu.

Powyższe względy stanowiły podstawę do oddalenia powództwa.

Apelację od tego orzeczenia wniósł powód zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez błędne uznanie, że nie ma podstaw do obniżenia obowiązku alimentacyjnego powoda względem małoletnich dzieci.

Na tych podstawach wniósł o obniżenie obowiązku alimentacyjnego względem małoletnich Z. i P. K. (2) do kwoty po 350 zł miesięcznie oraz o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz a kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował żądanie powoda przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy stosując prawidłowo zasady postępowania dowodowego. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny. Ustalenia te Sąd Okręgowy przyjmuje za własne. Podkreślić należy, iż stosownie do art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków określonych w art. 138 k.r.o. rozumie się „istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych” (Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Komentarz, red. prof. dr hab. Krzysztof Pietrzykowski, Wydawnictwo C.H. Beck, wydanie 3, s. 1134). Zmiana stosunków musi się odnosić do wszelkich zmian w statusie ekonomicznym skutkującym zmianą zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub zmianą zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Uwzględnienie roszczenia (obniżenie alimentów) wymaga zatem wykazania, że zmiana taka nastąpiła po uprawomocnieniu się wyroku zasądzającego świadczenie alimentacyjne, w tym wypadku po 3 listopada 2011r., kiedy to uprawomocnił się wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 13 października 2011r. w sprawie o sygnaturze IV RC 380/11 ustalający zakres poprzedniego obowiązku alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o., zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w punkcie 4 uchwały z dnia 16 grudnia 1987 r. (III CZP 91/86) przez usprawiedliwione potrzeby uprawnionego rozumieć należy potrzeby, których zaspokojenie zapewni mu - odpowiedni do jego wieku i uzdolnień - prawidłowy rozwój fizyczny i duchowy. Dzieci mają prawo do równej z rodzicami stopy życiowej niezależnie od tego, czy żyją z nimi wspólnie, czy też oddzielnie.

Obowiązek alimentacyjny, musi uwzględniać wynikający z art. 96 § 1 k.r.o. obowiązek rodziców troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień. Usprawiedliwione potrzeby dziecka winny być oceniane nie tylko na podstawie wieku, lecz również miejsca pobytu dziecka, jego środowiska, możliwości zarobkowych zobowiązanych do jego utrzymania i całego szeregu okoliczności każdego konkretnego wypadku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1969r., III CRN 350/69; uchwała Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/87), przy czym obowiązek dostarczania, w ramach obowiązku alimentacyjnego, środków utrzymania i wychowania przez rodziców na rzecz dziecka nie obejmuje świadczeń zwyczajowo przyjętych i życiowo celowych, ale niesłużących zaspokajaniu bieżących usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 14 maja 2008r., I OSK 1195/07).

Przenosząc powyższe rozważania do ustalonego stanu faktycznego, należy stwierdzić, iż Sąd Rejonowy prawidłowo stwierdził brak zaistnienia przesłanek do obniżenia obowiązku alimentacyjnego powoda względem małoletnich pozwanych. Sąd Okręgowy uznając zaskarżone rozstrzygnięcie za prawidłowe zwraca uwagę na treść art. 136 k.r.o. Jego treść wyraźnie wskazuje iż, jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana, bez ważnego powodu zrzekła się prawa majątkowego lub w inny sposób dopuściła do jego utraty albo jeżeli zrzekła się zatrudnienia lub zmieniła je na mniej zyskowne, nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Powód żądający obniżenia obowiązku alimentacyjnego powołał się na okoliczność uzyskania prawa do świadczeń emerytalnych, co doprowadziło do obniżenia jego dochodów. Jako okoliczność podjęcia takiej decyzji („przejścia na emeryturę”) powód podał „wypalenie zawodowe”. Niemniej jednak, na tą okoliczność nie przedstawił żadnych zaświadczeń. Tym samym nie było podstaw do niezastosowania skutków prawnych przewidzianych art. 136 k.r.o. i w związku z tym powstałej z tego powodu zmiany Sąd Okręgowy nie uwzględnił.

Niezależnie od powyższego, uwzględniając również wskazany powyżej wiek powoda, brak jest podstaw do przyjęcia, że uzyskiwany obecnie dochód, stanowi maksymalny próg jego możliwości zarobkowych. Przeciwno temu świadczy przede wszystkim okoliczność, że po „przejściu na emeryturę” powód podjął pracę. Również posiadane przez niego wykształcenie (technik – elektryk) daje podstawy do przyjęcia, że jego możliwości zarobkowe kształtują się poniżej minimalnego wynagrodzenia.

Wskazane powyżej okoliczności czyniły zasadnym przyjęcie, że nie zachodziły podstawy do obniżenia obowiązku alimentacyjnego i rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest prawidłowe.

Z tych względów, uznając apelację za bezzasadną, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Leszek Dąbek SSO Danuta Morys – Woźniak